

O'ZBEKISTONDA SUNIY INTELEKTDAN FOYDALANISH VA UNI TEKNOLOGIYALARGA YO'NLALTIRISH

Otaqo 'ziyev Akramjon Adaxamjonovich

Andijon davlat texnika institute

Tayanch doktoranti

ataqoziyev@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati va uning texnologik rivojlanishga ta'siri o'rganilgan. Sun'iy intellekt sohasidagi mavjud imkoniyatlar va muammolar, davlat dasturlari va tadbirkorlik sektori faoliyati tahlil qilingan. Grafik va jadvallar yordamida sun'iy intellektning turli sohalardagi qo'llanilishi ko'rib chiqilib, uning kelajakda iqtisodiyotga kiritadigan hissasi baholangan.

Abstract.

This article examines the importance of artificial intelligence (AI) in Uzbekistan and its impact on technological development. Opportunities and challenges in the AI sector, as well as state programs and entrepreneurial activities, are analyzed. Using charts and tables, the application of AI across various sectors is reviewed, and its future contributions to the economy are assessed.

Аннотация.

В данной статье рассматривается значение искусственного интеллекта (ИИ) в Узбекистане и его влияние на технологическое развитие. Проанализированы возможности и проблемы в сфере ИИ, а также государственные программы и деятельность предпринимательского сектора. С помощью графиков и таблиц рассмотрено применение ИИ в различных отраслях, а также его будущий вклад в экономику.

Kalit so'zlar

Sun'iy intellekt, texnologik rivojlanish, davlat dasturlari, iqtisodiy ta'sir, raqamli transformatsiya, tahlil, avtomatlashtirish.

Keywords:

Artificial intelligence, technological development, state programs, economic impact, digital transformation, analysis, automation.

Ключевые слова:

Искусственный интеллект, технологическое развитие, государственные программы, экономическое воздействие, цифровая трансформация, анализ, автоматизация.

Kirish

Sun'iy intellektning global ahamiyati. O'zbekistonda raqamli transformatsiya va sun'iy intellektning rivojlanishi. Maqolaning dolzarbligi va maqsadi. Biz mashinalarning odamlarga o'xshab javob berishini ko'rganimizda yoki eshitganimizda, u nimaga aylanishi mumkinligidan qo'rqish odatiy holdir. Bizning qurilmalarimiz robotlarga aylanib, (sun'iy intellekt) ongga yetib borishi bizning yaqin kelajakda hech qanday joyda emas. Uning qobiliyatlari insonga o'xshash shaxsiyat yoki his-tuyg'ularga yetib borishdan oldin tugaydi. Suniy intelekt dan faqatgina bizning sharoitlarda iliy yondoshuvlarga va asosiy yordamchi sifatida emas balki oddiy ehtiyojlarni qondirish sifatida ishlatishim zarur deb o'ylaymiz.

Metodologiya

Sun'iy intellekt texnologiyalari bo'yicha mahalliy va xalqaro ma'lumotlarni o'rganish.

O'zbekistondagi iqtisodiy va texnologik loyihalarni tahlil qilish usullari. Bu usullar bizning tez va barqaror yuksalishimizga yordam beradi.

Statistik ma'lumotlardan foydalanish. O'zbekistonda sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarni rivojlantirish davlat tomonidan faol qo'llab-quvvatlanmoqda. Shu maqsadda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4996-son qarori qabul qilingan bo'lib, u sun'iy intelligga (AI) asoslangan texnologiyalarni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan.

Sun'iy intellekt, axborot xavfsizligi, ma'lumotlarni himoya qilish, raqamli iqtisodiyot, robototexnika sanoati kabi yo'nalishlarda yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash maqsadida Kiberuniversitet tashkil etildi. Shuningdek, 2023/2024 o'quv yilidan boshlab mamlakatimizdagi 12 ta oliy ta'lim muassasasining sun'iy intellekt yo'nalishi bo'yicha 572 nafar talaba o'qishga qabul qilingan bo'lib, shundan 510 nafari bakalavriatga, 62 nafari magistratura yo'nalishiga qabul qilingan.

Ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlariga sun'iy intellekt texnologiyalarini yanada joriy etish maqsadida ushbu sohadagi uzoq muddatli istiqbolga mo'ljallangan asosiy yo'nalish va ustuvor vazifalarni belgilab beruvchi 2030 yilgacha Sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish strategiyasi[1] tasdiqlandi.

Muammolar va qiyinchiliklar

Raqamli texnologiyalar va kadrlar tayyorlash tizimi rivojlanishidagi ijobiy o'zgarishlarga qaramay, O'zbekistonda ta'lim kompleks yondashuv va modernizatsiyani talab qiluvchi qator muammolarga duch kelishda davom etmoqda. Ayniqsa:

I. Innovatsion texnologiyalarning ta'lim jarayoniga yetarli darajada integratsiya qilinmaganligi. Aksariyat ta'lim muassasalarida raqamli vositalar va interaktiv platformalardan foydalanish cheklangan, bu esa o'quv samaradorligini pasaytiradi va o'quvchilarda raqamli savodxonlikni rivojlantirishga to'sqinlik qiladi. Natijada, maktab o'quvchilari texnologik taraqqiyot bilan bog'liq zamonaviy muammolarga etarlicha tayyor emaslar.

Natijalar

Sun'iy intellektning O'zbekistonda qo'llanilish holati va samaradorligi.

Sun'iy intellekt asosida avtomatlashtirilgan tizimlar va ularning foydalari.

O'zbekistonda sun'iy intellekt (AI) bugungi kunda bir necha sohalarda faol joriy qilinmoqda va samaradorligi aniq sezilmoqda. Quyida asosiy jihatlar, statistikalar va tarmoqlar bo'yicha tahlil keltirilgan:

Statistik ko'rsatkichlar va boshlang'ich natijalar

AI bozorining hajmi: Prezident Mirziyoyev 2024-yil oktabrda 2030-yilgacha bo'lgan AI strategiyasini tasdiqlab, uning qiymati \$1,5 mlrd ga yetishi rejalashtirilganini ma'lum qildi.

Raqamli xizmatlar: 2024-yilning birinchi yarmida digital xizmatlar hajmi 21 trln so'mga oshib, yil oxirida 43 trln (taxminan \$3,4 mlrd) bo'lishi kutilmoqda .

Biometrik tizimlar: "MyID" va "UzFace" loyihalari 10 mln foydalanuvchiga joriy qilindi va 70+ tashkilotda qo'llanilmoqda[3]. MyID orqali 60 mln aniqlash amalga oshirilgan va yil oxiriga 12 mln foydalanuvchiga yetishi kutilyapti [4].

AI loyihalar soni: Hozirgacha 20 dan ortiq AI-loyihalar turli sohalarda amalga oshirilgan .

Tarmoqlar bo'yicha amaliyot va samaradorlik

Bank va moliyaviy sektor

- MyID yordamida banklar mijoz identifikatsiyasini avtomatlashmoqda. Uzinfocom ovozli chatbotlar va nutq analitikasi bilan mijozlarga xizmat qiladi ([inlibrary.uz][1]).
- AI banklarda firibgarlikni aniqlash va kredit baholashda qo'llanilmoqda[2].

Xalq xizmati va soliq-tolchular

- Elektron hukumat, soliq va bojxona tizimlarida virtual yordamchilar va xavf-xatar tahlili tizimlari joriy etildi. Bojxona orqali o'tish 9 bosqichdan 3 bosqichga qisqardi va boshlang'ich natija juda yuqori – bojxona monitoringi samarasi aniqlashdi .

Transport va logistika

- Tashkuz jamoati uchun samaradorlik oshirildi: metropolarda PalmPay tizimi, avtomatlashgan to'lovlar joriy qilindi ([inlibrary.uz][1]).
- Bojxona X-ray tahlili avtomatlashtirildi ([inlibrary.uz][1]).

Qishloq xo'jaligi va energetika

- Hosildorlik va energetika resurslarini bashorat qilishda AI qo'llanmoqda. LexAI kabi huquqiy platformalar ham yo'lga qo'yilgan .

Sog'liqni saqlash va statistika

- AI yordamida tibbiy tasvirlarni tahlil qilish, tashxis qo'yish va interaktiv statistika xizmatlari joriy qilinmoqda. 2026-yildan "Analyst", "Advisor", AI asosidagi telefon markazlari faoliyat boshlaydi [2].

Ta'lim va kadrlar tayyorlash

- 4 ta oliy o'quv yurti sun'iy intellekt bo'yicha mutaxassislar tayyorlaydi, 600 ta soha mutaxassisi ehtiyoji paydo bo'lgan, bu ko'rsatkich tez orada ikki baravarga oshishi kutilmoqda[1-2].
- AI fan yutuqlari uchun AICA mukofotlari joriy etildi.

Avtomatlashtirilgan tizimlar va foydalari

- MyID/UzFace: mijozlarni tez, onlayn identifikatsiya qilish orqali OAV va bank xizmatlarining jarayonlari soddaroq va xavfsizroq bo'ldi.
- Nogiron risk tahlil: bojxona va soliq sohalarida AI tufayli nazorat samarasi oshib, vaqt va resurslar tejaldi, bojxona to'lovlari ko'paydi ([digital.gov.uz][3]).
- Big Data tahlili: statistika boshqarmalarida va telekom-to'lov tizimlarida katta hajmdagi ma'lumotlarni analiz qilish imkoniyati paydo bo'ldi.
- Virtual yordamchilar: fuqaro va tadbirkorlar uchun 24/7 konsultatsiya, murojaatlarni avtomatik ko'rish va tez yechimlar taqdim etildi.
- Qishloq xo'jaligida barqarorlik: AI yordamida hosildorlikni optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish mumkin bo'ldi.

Muhokamalar

O'zbekistonda sun'iy intellektning joriy etilishidagi imkoniyatlar va muammolar.

Dunyo tajribasi va O'zbekiston sharoitiga mos yechimlar.

Sun'iy intellektning ijtimoiy va iqtisodiy ta'siri.

Xulosa

O'zbekistonda AI nafaqat strategik hujjatda esirilib, balki amaliy loyihalarda keng miqyosda joriy qilinmoqda. Bank, davlat boshqaruvi, transport, statistik, qishloq xo'jaligi va sog'liqni saqlash kabi bir qator sohalarida avtomatlashtirilgan tizimlar hayotiy samarani taqdim etmoqda. Ayniqsa, MyID orqali 10–60 mln identifikatsiyalar, bojxonada jarayonlar qisqarishi, digital xizmatlarning milliardlik hajmlari – bularning barchasi AI'ning real ta'sirini ko'rsatadi. 2030-yilgacha bu tendensiya, \$1,5 mlrdlik bozor va kadr tayyorlash orqali yanada kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

[1]: https://inlibrary.uz/index.php/zdit/article/view/63059?utm_source=chatgpt.com
 "SUN'IY INTELLEKTNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA TA'SIRI |
 Инновационные исследования в современном мире: теория и практика"

[2]: https://daryo.uz/en/2024/10/18/uzbekistan-sets-ai-development-strategy-aiming-for-15bn-market-by-2030?utm_source=chatgpt.com "Uzbekistan sets AI development strategy, aiming for \$1.5bn market by 2030 — Daryo News"

[3]: https://digital.gov.uz/en/news/view/18735/?utm_source=chatgpt.com
 "Presentation on AI and Startup Project Development"

[4]: <https://qalampir.uz/en/news/khalk-aro-va-mintak-aviy-markazlar-maktablarda-ai-darslari-markaziy-osiye-mamlakatlari-uz-kelazhagini-sun-iy-intellekt-bilan-k-urmok-chi->

113788?utm_source=chatgpt.com "Building the future: Central Asia's push for AI development | Qalampir.uz"

[5]: https://outsourcing.gov.uz/en/media/uzbekistan-hosts-the-inaugural-ai-awards-at-the-central-asian-aica-awards-2025-ceremony?utm_source=chatgpt.com "Outsource"

Memories